

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

QARSHI DAVLAT TEXNIKA UNIVERSITETI

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN‘IY INTELLEKT

FAKULTETI

S-KI-601-23 GURUH TALABASINING

MALUMOTLAR BAZASI

FANIDAN

MUSTAQIL ISH

Bajardi:

Panjiyev.U

Qabul qildi:

Daminova.B.E

QARSHI

Ma'ruzi 2. Relyatsion ma'lumot
bazasi va ma'lumotlar bazasida
munosabatlar. Relyatsion
ob'ekt va relyatsion hisoblash
elementlari. Ma'lumotlar bazasini
qayta tashkil topish va
adaptatsiyalash.

Ma'lumotlar relyatsion modeli
asosida ma'lumotlar bazasini
qayta tashkil topish va
adaptatsiyalash. Bunday
jadvallar yordamida tashkil topish
imkoniyati ko'rsatib berilgan.
Bunday jadvallar bazasini
qayta tashkil topish va
adaptatsiyalash imkoniyati
ko'rsatib berilgan.

Bunday ma'lumotlar bazasida

Ma'lumotlar bazasini
qayta tashkil topish va
adaptatsiyalash. Bunday
jadvallar yordamida tashkil topish
imkoniyati ko'rsatib berilgan.

- Jadvalni (koda) bir ma'lumot
elementi mavjud hisoblanadi.
va tekshirish uchun yaroq
bo'lmaydi.

- Bircha jadvallar bir jinslarda.
- Bir jadvalga nom berilgan.

- Jadvalda bir va ikki marta
uchraydi.

- Bunday jadvalda star va
ustunlar xarakteristik
bo'ladi va xarakteristik
belgida ishlatilishi mumkin.
Bunday xususiyatlariga jadvallar

Munosabat deyiladi.
Munosabat asosida qurilgan
ma'lumotlar bazasi relyatsion
ma'lumotlar bazasi deyiladi.

2. Jadvalni samarali qayta tashkil
topish ko'rsatkichlarida xarakteristik
ob'ekt
Linq, non Flat, urun, tugilgan
yil, bolin, jins, kod, kod,
tavarik, ma'no ma'lumotlar
bazasi mavjud deyiladi.
Bunday relyatsion ma'lumotlar
bazasini ma'lumot element-
lar tizimi asosida quriladi.
Munosabatlar jadvalni ko'rsatish
tizimi asosida mavjud.
Bunday jadvalda n ta ustun
bo'lsa u n tartibli ko'rsatish
tizimida deyiladi va munosabat
ham n-darajali deb
qayta tashkil topiladi.

Ma'lumotlar bazasiga
ma'lumotlar tashkil topishda
ODBS va ob'ektga yonaltirilgan
dasturlardan foydalanish.

XML va ma'lumotlar bazasi.
XML haqida umumiy tushun-
chalar.

Refer. 1 XML haqida umumiy tushun-
chalar.

2 Shablondagi ma'lumotlar

3 Shablon asosida so'zlar tizimi

4 Ma'lumotlar bazasida ma'lumotlar
bazasida ma'lumotlarini saqlash

5 XML (Extensible Markup
Language) kengaytirilgan
hushyorlik tili sifatida.

6 XML so'zlar tizimlari.

Ushbu bilimda ma'lumotlar bazasi
 birinchi bilan XML dan qanday
 foydalanish zaruri yuqori
 darajadagi ma'lumotlar bazasida
 Ushbu ma'lumot markazlashitirish
 va markazidagi hujjatlar
 o'rtasidagi farq, ularning
 ma'lumotlar bazasidan foyda-
 berishga qanday hissa qo'llishi.
 qanday hujjat XML ma'lumotlar
 bazasi o'z ichida ma'lumotlar
 bazasida o'z ichida va XML
 ma'lumotlar bazasida nima va
 ulardan qanday foydalanish
 kerakligi tavsiflangan.
 Ushbu bilimda kullirilgan
 ma'lumotlar bazasini (demonstratsiya)
 bazasida XML va ma'lumotlar
 bazasini ma'lumotlar - markazlashitirish
 hujjat markazlashitirish

uzgari va ushbu ma'lumotlar bazasi
 haqidagi fikr ma'lum
 darajada ishtirok.
 XML ma'lumotlar bazasini
 XML va ma'lumotlar bazasini
 haqida gapirishni boshlashdan
 o'tib. Biz ko'p o'qimlarda
 paydo bo'lgan savolga javob
 berishimiz kerak: "XML
 ma'lumotlar bazasini XML
 atamasining qat'iy fransuzida
 ma'lumotlar bazasidan, ya'ni
 bu ma'lumotlar to'plami.
 ko'p jihattan, bu uni boshqa
 fayllardan qanday qilmaydi-
 emni barcha fayllarda
 birinchi bir ma'lumot mavjud.
 "Ma'lumotlar bazasi" formati.
 Shu bilan XML bazasi
 afzalliklariga ega bo'ladi.

Ushbu 4. SQL tili yordamida
 ma'lumotlarni talablash. SQL
 da querylar va standart funkse-
 yalar. SQL tili da standart
 va ushbu funkseiyalar.
 1. SQL tili da ma'lumotlarni kutun-
 ugi ni tanimlash.
 2. Ma'lumot jadvalini yaratish.
 3. Query tili da funkseiyalar
 4. Ma'lumotlar bazasini tili (DDL)
 operatorlari.
 5. CREATE TABLE komandasi.
 6. INSERT komandasi.
 7. Har bir query uchun tip (to'la) va
 o'qim.
 Ma'lumotlar bazasini ob'ektlarini
 yaratish. Ma'lumotlar bazasini
 ob'ektlarini yaratish ma'lumot

Ushbu tavsiflash tili (DDL)
 operatorlari yordamida amalga
 oshiriladi. Ma'lumotlar bazasini
 jadvallari CREATE TABLE
 komandasi yordamida amalga
 oshiriladi. (Bu komandada bosh
 jadval yaratiladi, uchinchi jadvalda
 sətirler ko'miyul. Bu jadvalga
 querylar INSERT komandasi
 yordamida qo'llaniladi.
 CREATE TABLE komandasi jadval
 nomini va foydalanilgan tartibda
 nomlangan ustunlar to'plamini
 aniqlaydi. Har bir ustun uchun
 tip (to'la) va o'lcham aniqlanadi.
 Har bir yaratilgan jadval hech
 bota'digan bitta ustunga
 ega bo'lishi kerak.
 CREATE TABLE komandasi
 kiritilishi quyidagidek

CREATE TABLE < jadval nomi >
(< ustun nomi > < ma'lumot turlari >
(< cheklami >)

CREATE TABLE xususiyatli quyida-
gicha:

SQL ishlatiladigan ma'lumot
turlariga ANSI standartlari
ko'rsatgan:

- Char (character)
- Int (integer)
- Smallint
- Double (float)
- Varchar
- Blob va Bclob

Albatta ifodalashni zarur bo'lgan
ma'lumot turlari CHAR maydoniga
yozilgan va simbol bilan soni
noldan (agar maydonda null
o'ymat bo'lsa) CREATE TABLE da
konstruktiv ma'lumot o'ymat bo'lishi

Ma'lumotlar bazasining
maqsadi, vazifalari va ushbu
tushunchalari, Ma'lumot bazasi-
ning arxitekturasini va uch
burchakli arxitektura, ma'lumotlar
bazasi fideflari va mohiyat-
aloga modeli.

Ma'lumotlar bazasini yaratish
da foydalanuvchi parollarini
tuzilishi bilan bog'liq tadbir-
lashga va kichikroq belgilar
kiritilishi bilan foydalanishni tez
olib chiqish imkonidir. Buni faqat
ma'lumotlar tuzilmasi taqdim etilgan
holida bajarish mumkin.

Tuzilma sifatida bu ma'lumotlar
ni tashvish usullari haqida
g. kelishuvni kiritishdir.
Ushbu ma'lumotlar tashvish

bu usul haqida kelishuv
bo'lmasa, u holda uhar tuzilmasi
konstruktivdir.

Tuzilmasi taqdim etilgan ma'lumotlar
va ma'lumot sifatida ma'lumot
tuzilmasi yaratilgan ma'lumotlarini
kiritish imkonidir.

Ma'lumotlar bazasida foydalanuvchi
tuzilmasi taqdim etilgan ma'lumotlar
tuzilmasi yaratilgan ma'lumotlarini
kiritish imkonidir.

Padma bo'lsa deganda avtomat-
lashtirilgan kiritishni tashkil
etish yoki o'rganilayotgan
va ma'lumot ma'lumot bazasi
tuzilmasi. Masalan kiritish
tuzilmasi, ilmiy tekshirish
institutlari o'ziga o'ziga va
kiritilgan

Ma'lumot - bu uni ma'nosi ga e'tibor
bermay qaraladigan (taqdim etilgan)
simvollar to'plamidir. O'zaro
bog'langan ma'lumotlar ma'lumot-
lar tuzilmasi yaratiladi.

Ma'lumotlar bazasi - bu ma'lumot
bazasi predmet sifatiga o'z
tuzilmasi taqdim etilgan ma'lumotlarini
nomlangan to'plamidir. O'zaro
kompyuter tuzilmasi yaratilgan
ma'lumotlar tuzilmasi yaratilgan
o'zaro bog'langan va tartiblan-
gan ma'lumotlar majmua-
sini, u kiritish va obyektning
tuzilmasi yaratilgan, kiritish yoki
obyektlar o'rtasida bog'lanish
kiritish ma'lumot ma'nosi ga e'tibor
beriladi. MB foydalanuvchi ga
tuzilmasi yaratilgan ma'lumotlarini
kiritish va ishlatiladi.

1. Ma'lumotlar bazasida normalizatsiya
 1NF, 2NF, 3NF va kodl normalizatsiya formatlari.
 2. Ma'lumotlar bazasini normalizatsiya qilish.
 3. Funktsional bog'lanishlar va ularning tuzilishi.
 4. Normalizatsiya qoidalarini tushuntirish.
 5. Ushbu normalizatsiya qoidalarini amalda qo'llanish.
 6. Kodl normalizatsiyasi.
 7. Boshqa muvofiqlashtirish bo'yicha ma'lumotlar bazasini yaratish va kichik ma'lumotlar bazasini yaratish.
 8. Tuzilish, administratsiya, ma'lumotlarni qayta yaratish, o'zgartirish, o'chirish, ko'rib chiqish, qayta yaratish, o'zgartirish, o'chirish, ko'rib chiqish, qayta yaratish, o'zgartirish, o'chirish, ko'rib chiqish.

1. Ma'lumotlar bazasini normalizatsiya qilish.
 2. Funktsional bog'lanishlar va ularning tuzilishi.
 3. Normalizatsiya qoidalarini tushuntirish.
 4. Ushbu normalizatsiya qoidalarini amalda qo'llanish.
 5. Kodl normalizatsiyasi.
 6. Boshqa muvofiqlashtirish bo'yicha ma'lumotlar bazasini yaratish va kichik ma'lumotlar bazasini yaratish.
 7. Tuzilish, administratsiya, ma'lumotlarni qayta yaratish, o'zgartirish, o'chirish, ko'rib chiqish, qayta yaratish, o'zgartirish, o'chirish, ko'rib chiqish, qayta yaratish, o'zgartirish, o'chirish, ko'rib chiqish.

1. Ma'lumotlar bazasini normalizatsiya qilish.
 2. Funktsional bog'lanishlar va ularning tuzilishi.
 3. Normalizatsiya qoidalarini tushuntirish.
 4. Ushbu normalizatsiya qoidalarini amalda qo'llanish.
 5. Kodl normalizatsiyasi.
 6. Boshqa muvofiqlashtirish bo'yicha ma'lumotlar bazasini yaratish va kichik ma'lumotlar bazasini yaratish.
 7. Tuzilish, administratsiya, ma'lumotlarni qayta yaratish, o'zgartirish, o'chirish, ko'rib chiqish, qayta yaratish, o'zgartirish, o'chirish, ko'rib chiqish, qayta yaratish, o'zgartirish, o'chirish, ko'rib chiqish.

1. Ma'lumotlar bazasini normalizatsiya qilish.
 2. Funktsional bog'lanishlar va ularning tuzilishi.
 3. Normalizatsiya qoidalarini tushuntirish.
 4. Ushbu normalizatsiya qoidalarini amalda qo'llanish.
 5. Kodl normalizatsiyasi.
 6. Boshqa muvofiqlashtirish bo'yicha ma'lumotlar bazasini yaratish va kichik ma'lumotlar bazasini yaratish.
 7. Tuzilish, administratsiya, ma'lumotlarni qayta yaratish, o'zgartirish, o'chirish, ko'rib chiqish, qayta yaratish, o'zgartirish, o'chirish, ko'rib chiqish, qayta yaratish, o'zgartirish, o'chirish, ko'rib chiqish.

Ma'lumotlar Bazasi

11.03.2025

Ma'ruzi 3 Ma'lumotlar bazasini normalizatsiya qilish.

1 NF, 2NF, 3NF va shu bilan normal formalarini

3 QIS tili va 3QI operatorlarini yozish. Ma'lumotlarni manipulyatsiya qilishda oddiy so'rovlar yaratish.

Reja

1 Ma'lumotlar bazasini normalizatsiya qilish 1 NF, 2NF, 3NF va shu bilan normal formalarini.

2 3QI tili va 3QI operatorlarini yozish.

3 Ma'lumotlarni manipulyatsiya qilishda oddiy so'rovlar yaratish.